

Asia: VN/6464/2026

Lausuntopyyntö Oikeuspalveluvirastosta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

1. Yleiset kommentit asetusluonnoksesta

Kommentit

Muistiliitto ry kiittää saamastaan lausuntopyynnöstä. Oikeuspalveluviraston palveluista erityisesti yleinen edunvalvonta on merkittävää Muistiliiton kohderyhmän, muistisairautta sairastavien ja heidän läheistensä kannalta.

Asetusluonnoksen tavoitteet palvelujen laadun, yhdenmukaisuuden ja toimintavarmuuden vahvistamisesta ovat kannatettavia. Samalla on välttämätöntä varmistaa, ettei hallinnollisten yksiköiden suurentaminen heikennä niiden asiakkaiden asemaa, joiden toimintakyky, digitaidot, kielitaito tai mahdollisuudet matkustaa ovat heikentyneet. Uudistuksen toimeenpanossa on tärkeää turva myös puhelinasiointi, henkilökohtainen asiointi tarvittaessa asiakkaan luona. Tavoite parantaa tuottavuutta mm. kohdentamalla henkilöresursseja nykyistä tarkoituksenmukaisemmin asiakas- ja asiantuntijatehtäviin esimiestehtäviin sijasta on kannatettava.

2. Edunvalvontatoimistojen määrä, alueet ja nimet

Kommentit ehdotuksesta ja sen vaikutuksista

Suuremmat hallinnolliset yksiköt ovat perusteltuja ja voivat vahvistaa osaamista sijaistamista ja yhdenmukaisia käytäntöjä. Samalla on kuitenkin huolehdittava, ettei paikallistuntemus, asiakaskohtaaminen tai päämiehen yksilöllinen tilanteen ymmärtäminen heikkenisi.

3. Talous- ja velkaneuvontatoimistojen määrä, alueet ja nimet

Kommentit ehdotuksesta ja sen vaikutuksista

Talous- ja velkaneuvonnan eriyttäminen omiksi toimistoikseen selkeyttää organisaatiota ja sen johtamista.

Muistisairaudet voivat lisätä taloudellisen hyväksikäytön ja asioiden hoitamattomuuden riskiä siksi talous ja velkaneuvonnassa tulisi kiinnittää erityistä huomiota varhaiseen neuvontaan selkeään viestintään ja saavutettavaan palveluun muutoinkin kuin sähköisesti.

4. Oikeusaputoimistojen määrä, alueet ja nimet

Kommenttinne ehdotuksesta ja sen vaikutuksista

Muistiliitto pitää oikeusavun saatavuuden turvaamista erittäin tärkeänä. Muistisairautta sairastavat ja heidän läheisensä saattavat tarvita oikeusapua esimerkiksi asumiseen, sosiaali- ja terveyspalveluihin sekä omaisuuden järjestelyihin liittyvissä asioissa edunvalvonta-asioiden lisäksi. Neuvonnan tarve todennäköisesti lisääntyy järjestöjen toiminnan todennäköisesti supistuessa valtionavustusleikkausten myötä.

Ehdotettu oikeusaputoimistojen määrä voi olla perusteltu erityisesti esteellisyyksien hallinnan näkökulmasta. Asiakkaan kannalta ratkaisevaa kuitenkin on, ettei asiointi siirtyisi kohtuuttoman kaulasta yksinomaan etäpalveluihin. Tarvittaessa oikeusavun tulisi voida toteutua joustavasti myös Muussa saavutettavassa asiointipaikassa kuin toimistopaikkakunnalla.

5. Ehdotus viroista, joissa edellytetään erinomaista ruotsin kielen taitoa ja hyvää suomen kielen taitoa

Kommenttinne ehdotuksesta ja sen vaikutuksista

Muistiliitto kannattaa esityksiä ruotsin kielen taitovaatimuksista ja virkojen sijoittelusta.

Muistiliitto pitää kielellisten oikeuksien turvaamista välttämättömänä. Muistisairautta sairastavalle ihmiselle mahdollisuus asioida omalla kielellään on erityisen tärkeää. Sairauden edetessä toisen kielenkäyttö voi vaikeutua ja asioiden ymmärtäminen heikentyä. Oikeusapuun, edunvalvontaan sekä talous ja velkaneuvontaan liittyvät asiat ovat usein monimutkaisia ja henkilökohtaisesti merkittäviä. Silloin palvelu omalla kielellä on olennainen osa oikeusturvaa ja osallisuutta.

6. Edunvalvonnan sijaistoimistot

Kommenttinne ehdotuksesta ja sen vaikutuksista

Sääntely edunvalvonnan sijaistoimistoista on välttämätöntä. Valittaessa asiakkaalle sijaistoimistoa kahdesta nimetystä toimistosta tulee etusijalla olla päämiehen etu, asiointimatkan pituus, kielelliset oikeudet ja päämiehen yksilöllinen palvelutarve. Sijaistoimiston valinta ei tule perustua pelkästään hallinnolliseen tarkoituksenmukaisuuteen. Sillä tulee varmistaa, että päämiehen asioiden hoito viivästy siirron takia, hän saa tarvitsemansa palvelun ja että häntä voidaan tarvittaessa kuulla henkilökohtaisesti hänelle merkityksellisissä asioissa.

Elomaa Sari
Muistiliitto ry